

90 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО
НА ВАСИЛ КАЗАНДЖИЕВ
VASSIL KAZANDJIEV'S 90TH ANNIVERSARY

**„Виртуозни движения“ за пиано и струнен
оркестър (2022) от Васил Казанджиев –
музикалната форма като творческа идея
и репрезентация в пресечната точка
на интуицията и традицията**

Снежина Врангова*

Резюме: Настоящата статия представлява индуктивен опит за извличане на някои формообразуващи закономерности на отношението „традиция – интуиция“ в композиторското творчество на Васил Казанджиев върху примера на „Виртуозни движения“ за пиано и струнен оркестър (2022). Творбата се разглежда през призмата на: 1) универсалиите в класическия подход към изграждане на музикалната форма 2) принципите, извлечени от изкуството на импровизацията, и 3) нормите на строеж, присъщи на атоналността и съвременните композиционни техники, които използва композитора. Предложен е модел на изследване посредством извеждане на аналитични параметри, които са от значение за ориентацията в типа на процеса и подходите към развитие на материала в дадените условия, като са диференцирани различни принципи на изграждане в синтактичния и композиционния план. Импровизационна като развитие, но не и като концепция за архитектурно и драматургично изграждане, творбата може да бъде разглеждана като висок късно-стилов образец на синтез – чрез игровото начало и движението – на

---

* Проф. д-р Снежина Врангова – Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“; e-mail: svvrangova@gmail.com

Снежина Врангова • „Виртуозни движения“ за пиано и струнен оркестър (2022) ...

логика, техника и принципи с различен исторически генезис, но с изключителна единност по отношение на индивидуалния стил.

Ключови думи: *Васил Казанджиев, късен стил, съвременна музикална композиция, синтез, музикалноаналитичен модел*

Литература / Bibliography

Божикова, Милена (1999). Васил Казанджиев. София: ИИЗК – БАН, 1999 [Bozhikova, Milena (1999). Vassil Kazandjiev. Sofia: IAS – BAS, 1999].

Божикова, Милена (2009). Музикалният ХХ век като „късен стил“. София: ИИЗК – БАН, 2009 [Bozhikova, Milena (2009). Muzikalniyat XX vek kato „kasen stil“. Sofia: IAS – BAS, 2009].

Бояджиева, Георгита (2019). Камерни творби на Васил Казанджиев за състав от струнни, духови и пиано (1968 – 2007). София: НМА „Проф. Панчо Владигеров“, 2019 [Boyadzhieva, Georgita (2019). Kamerni tvorbi na Vassil Kazandjiev za sastav ot strunni, duhovi i piano (1968 – 2007). Sofia: NAM „Prof. Pancho Vladigerov“, 2019].

Вълчинова-Чендова, Елисавета (2006). Йосифов, Драгомир. Идеята за музикална форма от втората половина на ХХ век. Ефекти на симултанност, синхрония и асинхрония. – В: *Българско музикознание*, 2006, № 3, с. 115 – 124 [Valchinova-Chendova, Elisaveta (2006). Yossifov, Dragomir. Ideyata

za muzikalna forma ot vtorata polovina na XX vek. Efekti na simultannost, sinhroniya i asinhroniya. – In: Bulgarian musicology, 2006, № 3, s. 115 – 124].

Гонев, Марин (2017a). Сонатите за пиано от Васил Казанджиев – структурни особености и интерпретационни проблеми. София: НМА „Проф. Панчо Владигеров“, 2017, дисертация, ръкопис [Gonev, Marin (2017a). Sonatite za piano ot Vassil Kazandjiev – strukturni osobenosti i interpretatsionni problemi. Sofia: NMA „Prof. Pancho Vladigerov“, 2017, disertatsiya, rakopis].

Гонев, Марин (2017б). Жанрова легитимност, композиционно-структурни решения и изпълнителски проблеми в сонати за пиано № 2, 4 и 8 от Васил Казанджиев. – В: *Алманах на НМА*, година 8 (2016). София: НМА, 2017, с. 227 – 240 [Gonev, Marin (2017b). Zhanrova legitimnost, kompozitsionno-strukturni resheniya i izpalnitelski problemi v sonati za piano № 2, 4 i 8 ot Vassil Kazandjiev. – In: Almanac of NAM, godina 8 (2016). Sofia: NAM, 2017, s. 227 – 240].

Градев, Николай (2022). Въведение в теорията на музиката. Учебник за студентите от I курс в ТКДФ на Националната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“. София: НМА „Проф. Панчо Владигеров“, 2022 [Gradev, Nikolay (2022). Vavedenie v teoriyata na muzikata. Uchebnik za studentite ot I kurs v TKDF na Natsionalnata muzikalna akademiya „Prof. Pancho Vladigerov“. Sofia: NAM „Prof. Pancho Vladigerov“, 2022].

Димитрова, Теодора (2021). Специфика на слуховото възприятие на вертикални структури от музиката на XX – XXI век и афективно-когнитивни подходи за тяхното усвояване. – В: *Алманах на НМА*, година 11 – 12 (2020). София: Хайни, 2021, с. 250 – 261 [Dimitrova, Teodora (2021). Spetsifika na sluhovoto vazpriyatie na vertikalni strukturi ot muzikata na XX – XXI vek i afektivno-kognitivni podhodi za tyahnoto usvoyavane. – In: Almanac of NAM, godina 11 – 12 (2020). Sofia: Haini, 2021, s. 250 – 261].

Илиев, Константин (2002). Лазар Николов. Пловдив: Act Music, 2002 [Iliev, Konstantin (2002). Lazar Nikolov. Plovdiv: Act Music, 2002].

Илиева, Наталия (2004). Музика на самовглъбяването. Интервю с Васил Казанджиев. – В: *Култура*, бр. 38, 15 октомври 2004 [Ilieva, Natalia (2004). Muzika na samovglabyavaneto. Intervyu s Vassil Kazandjiev. – In: Kultura, br. 38, 15 oktomvri 2004].

Казанджиев, Васил (2007). Фрагмент от интервю. – В: *„Най-доброто от...“ – филм за Васил Казанджиев*, режисьор Петър Бакалов. БНТ, 2007 [Kazandjiev, Vassil (2007). Fragment ot intervyyu. – In: „Nay-dobroto ot...“ – film za Vassil Kazandjiev, rezhisyor Petar Bakalov. BNT, 2007].

Кърклияски, Томи (2004). От фантазия към форма в музиката. София: Хайни, 2004 [Karklisiyski, Tomi (2004). Ot fantaziya kam forma v muzikata. Sofia: Haini, 2004].

Малцев, Сергей (1987). Психологически аспекти на музикалната импровизация. – В: *Музикални хоризонти*, 1987, № 20 [Maltsev, Sergey (1987). Psihologicheski aspekti na muzikalnata improvizatsiya. – In: Musical Horizons, 1987, № 20].

Нейчева, Светлана (2013). Постмодерната музикална композиция. Изкуство между авангарден прогрес и манипулиран реализъм. Со-

фия: Марс 09, 2013 [Neycheva, Svetlana (2013). Postmodernata muzikalna kompozitsiya. Izkustvo mezhdu avangarden progres i manipuliran realizam. Sofia: Mars 09, 2013].

Петрова, Ангелина (2019). Музиката на майстора. – В: *Култура*, бр. 9 (2962), ноември 2019 [Petrova, Angelina (2019). Muzikata na maystora. – In: *Kultura*, br. 9 (2962), noemvri 2019], <https://www.kultura.bg/article/335-muzikata-na-maistora> (30.04.2024).

Сапонов, Михаил (1982). Искусство импровизации. Москва: Музыка, 1982 [Saponov, Mikhail (1982). Iskusstvo improvizatsii. Moskva: Muzyka, 1982].

Спасов, Божидар (1990). Опит за класификация на съвременните композиционни методи. Част 3. – В: *Музикални хоризонти*, 1990, № 1, с. 94 – 115 [Spasov, Bojidar (1990). Opit za klasifikatsiya na savremennite kompozitsionni metodi. Chast 3. – In: *Musical Horizons*, 1990, № 1, s. 94 – 115].

Стоянов, Веселин (1951). Някои въпроси на музикалната форма. – В: *Българска музика*, 1951, № 1 – 2, с. 13 – 19 [Stoyanov, Veselin (1951). Nyakoi vprrosi na muzikalnata forma. – In: *Balgarska muzika*, 1951, № 2, s. 13 – 19].

Цанова, Надежда (2024). Пианистката Надежда Цанова: За мен Казанджиев е един своеобразен рицар на съвременната класическа музика. – В: *РусеИнфо*, 29.02.2024 [Tsanova, Nadezhda (2024). Pianistkata Nadezhda Tsanova: Za men Kazandjiev e edin svoeobrazen ritsar na savremennata klasicheska muzika – In: *RuseInfo*, 29.02.2024], <https://rousse.info/пианистката-надежда-цанова-за-мен-каз/> (02.03.2024).

Ценов, Герган (2018). Симфония № 7 на Васил Казанджиев – предпремиерни размисления. – В: *Портал Култура. Портал за култура, изкуство и общество*, 17.10. 2018 [Tsenov, Guerguan (2018). Simfoniya № 7 na Vassil Kazandjiev – predpremierni razmishleniya. – In: *Portal Kultura. Portal za kultura, izkustvo i obshtestvo*, 17.10.2018], <https://kultura.bg/web/симфония-№7-на-васил-казанджиев-пред/> (11.03.2024).

Шуман, Роберт (1975). Гектор Берлиоз. Епизод из жизни артиста. Большая фантастическая симфония. – В: *О музыке и музыкантах*. Москва, 1975 [Schumann, Robert (1975). Hector Berlioz. Épisode de la vie d'un artiste (Symphonie fantastique). – In: *O muzyke i muzykantakh*. Moskva, 1975].

Adorno, Theodor (1982). *Gesammelte Schriften in zwanzig Bänden*. Bd. 17: *Musikalische Schriften IV*. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag KG, 1982.

Adorno, Theodor (1998). Ludwig van Beethoven: Six Bagatelles for piano, op. 126. – In: **Adorno, Theodor**. *Beethoven: The Philosophy of Music*. Transl. Edmund Jephcott, ed. Rolf Tiedemann. Oxford: Polity Press, 1998, pp. 130 – 132.

Boss, Jack (2001). The “Musical Idea” and Global Coherence in Schoenberg’s Atonal and Serial Music. – In: *Intégral*, Vol. 14/15, 2000/2001, pp. 209 – 264.

Boss, Jack (2014). *Schoenberg’s Twelve-Tone Music: Symmetry and the Musical Idea*. Cambridge: Cambridge University Press, 2014.

Schoenberg, Arnold (1967). *Fundamentals of Musical Composition*. London: Faber&Faber, 1967.

Schoenberg, Arnold (1984). *New Music, Outmoded Music, Style and Idea*. – In: *Style and Idea: Selected Writings of Arnold Schoenberg*. Ed. Leonard Stain with translations by Leo Black. Berkely, Los Angeles: University of California Press, 1984.